

життєдіяльності. Якщо використовувати сучасні знання, інформаційні можливості та визначені нами шляхи досягнення високого рівня здоров'я серед молоді можна досягти позитивних результатів.

Перелік використаної літератури:

1. Ананьев В. А. Основы психологии здоров'я / В. А. Ананьев.– СПб.: Речь, 2006. – 384 с.
2. Баканова А. Формирование здорового образа жизни студенческой молодежи / А. Баканова // Физическое воспитание студентов. – 2011. – № 6. – С. 8 – 11. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://bmsi.ru/doc/26399b33-8cca-4878-ab4da19c4537b5cd>
3. Міхеєва Л. Особливості формування здорового способу життя у молодого покоління / Л. Міхеєва // Український науковий журнал. – 2011. – № 3. – С. 318. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.social-science.com.ua/зміст/13_№3%202011.
4. Про посилення роботи щодо профілактики захворюваності дітей у навчальних закладах та формування здорового способу життя учнівської та студентської молоді. Спільний наказ Міністерства освіти і науки й Міністерства охорони здоров'я України від 21.04.2005 № 242/178 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mozdocs.kiev.ua/view.php?id=36#ixzz1u13hS3SK>
5. Швець Н. Проблема формування здорового способу життя студентської молоді у Росії / Н. Швець // Порівняльна професійна педагогіка. – 2011. – № 2. – С. 141 – 148.

ЗНАЧЕННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТІ

*Кібальник Вікторія Анатоліївна
м. Полтава*

Анотація. У статті розглянуто значення здоров'язбережувальних технологій в освіті та їх застосування на практиці. Аналіз наукової літератури засвідчив, що поняття, «здоров'язберігаючі технології» об'єднує в собі всі напрями діяльності загальноосвітнього закладу щодо формування, збереження та зміцнення здоров'я учнів. Розглянуто класифікацію здоров'язберігаючих технологій, яка застосовується у системі освіти.

Ключові слова: здоров'язберігаючі технології, здоров'я школярів, освіта, оздоровлення.

У своїх працях видатний педагог В. О. Сухомлинський писав: «Досвід переконав нас у тому, що приблизно у 85% усіх невстигаючих учнів головна причина відставання у навчанні – поганий стан здоров'я, яке нездужання або захворювання, найчастіше зовсім непомітне і таке, що можна вилікувати тільки спільними зусиллями матері, батька, лікаря та вчителя». На думку великого педагога, школа та вчитель зокрема повинні брати активну участь у збереженні здоров'я учнів.

Учитель, володіючи сучасними педагогічними знаннями, при постійній взаємодії з учнями, їхніми батьками, медичним працівником та шкільним психологом, повинен планувати й організовувати свою діяльність з урахуванням пріоритетів збереження та зміцнення здоров'я всіх суб'єктів педагогічного процесу [4].

Увага до питання здоров'я школярів суттєво зросла. Про несприятливість у даній сфері говорять давно, але сьогодні ця проблема стоїть дуже гостро. За останнє десятиріччя чітко спостерігаються такі фактори, які впливають на стан здоров'я учнів, а саме: зростання навчального навантаження, вільний час діти все більше проводять за переглядом фільмів, за комп'ютерними іграми. Усе це призводить до гіподинамії, порушення постави, порушення зору [1;3].

Здоров'я дітей – одне з основних джерел щастя, радості і повноцінного життя батьків, вчителів, суспільства в цілому. Для України головною проблемою, яка пов'язана з майбутнім держави, є збереження і зміцнення здоров'я дітей та учнівської молоді. Турботу викликає різке погіршення стану фізичного та розумового розвитку підростаючого покоління, зниження рівня народжуваності й тривалості життя, зростання смертності, особливо дитячої, а також відсутність мотивації до збереження та зміцнення здоров'я.

Вступаючи до школи, 85% дітей мають ті чи інші порушення соматичного та психічного характеру, зростає кількість дітей, які мають психоневрологічні захворювання.

За даними медичної статистики, вже наприкінці дошкільного віку в 17 – 21% дітей реєструються хронічні захворювання. Патологічні відхилення в роботі опорно-рухового апарату мають 30-32% дітей, носоглотки – 21-25%, нервової системи – 27-30%, органів травлення – 27-30%, алергічні прояви реєструють у 25% дітей. За даними експертів 75% хвороб у дорослих людей є наслідком умов життя в дитячі та молоді роки.

З кожним роком по Україні спостерігається погіршення стану здоров'я дітей: хворобливість, відхилення в роботі внутрішніх органів, 90% випускників – нездорові, мають ті чи інші відхилення в стані здоров'я [5].

У Законі України «Про загальну середню освіту» в ст. 5 зазначено, що завданнями загальної середньої освіти є: виховання свідомого ставлення до свого здоров'я та здоров'я інших громадян як найвищої соціальної цінності, формування гігієнічних навичок і засад здорового способу життя, збереження і зміцнення фізичного та психічного здоров'я учнів (вихованців).

Проблема збереження та зміцнення здоров'я особистості широко висвітлюється у працях Г. Апанасенко, М. Віленський, О. Газман, Г. Зайцев, В. Клімова, В. Петленко, С. Свириденко, Т. Сущенко, Г. Царегородцев та ін. До вивчення основ здоров'язберігаючого виховання звертаються такі вчені, як І. Брехман, В. Горашук, О. Дубогай, В. Лозинський, З. Малькова, В. Оржеховська, М. Таланчук, Л. Татарнікова [6].

Метою даної статті є розгляд значення здоров'язберігаючих технологій, як головної складової навчального процесу.

Здоров'язберігаюча технологія – це побудова послідовності факторів, що попереджують руйнування здоров'я при одночасному створенні системи сприятливих для здоров'я умов.

Поняття „здоров'язберігаючі технології” об'єднує в собі всі напрями діяльності загальноосвітнього закладу щодо формування, збереження та зміцнення здоров'я учнів [2].

Під здоров'язберігаючими технологіями вчені пропонують розуміти:

- сприятливі умови навчання дитини в школі (відсутність стресових ситуацій, адекватність вимог, методик навчання та виховання);
- оптимальну організацію навчального процесу (відповідно до вікових, статевих, індивідуальних особливостей та гігієнічних норм);
- повноцінний та раціонально організований руховий режим.

Впровадження здоров'язберігаючих освітніх технологій пов'язано з використанням медичних (медико-гігієнічних, фізкультурно-оздоровчих, лікувально-оздоровчих), соціально-адаптованих, екологічних здоров'язберігаючих технологій та технологій забезпечення безпеки життєдіяльності.

Аналіз класифікацій існуючих здоров'язберігаючих технологій дає можливість виокремити такі типи (за О. Ващенко):

- здоров'язберігаючі – технології, що створюють безпечні умови для перебування, навчання та праці в школі та ті, що вирішують завдання раціональної організації виховного процесу (з урахуванням вікових, статевих, індивідуальних особливостей та гігієнічних норм), відповідність навчального та фізичного навантажень можливостям дитини;
- оздоровчі – технології, спрямовані на вирішення завдань зміцнення фізичного здоров'я учнів, підвищення потенціалу (ресурсів) здоров'я: фізична підготовка, фізіотерапія, ароматерапія, загартування, гімнастика, масаж, фітотерапія, музична терапія;
- технології навчання здоров'ю – гігієнічне навчання, формування життєвих навичок (керування емоціями, вирішення конфліктів тощо), профілактика травматизму та зловживання психоактивними речовинами, статеве виховання. Ці технології реалізуються завдяки включенню відповідних тем до предметів загально навчального циклу, введення до варіативної частини навчального плану нових предметів, організації факультативного навчання та додаткової освіти;
- виховання культури здоров'я – виховання в учнів особистісних якостей, які сприяють збереженню та зміцненню здоров'я, формуванню уявлень про здоров'я як цінність, посиленню мотивації на ведення здорового способу життя, підвищенню відповідальності за особисте здоров'я, здоров'я родини.

Мета здоров'язберігаючої педагогіки – забезпечити учням високий рівень реального здоров'я, озброївши його необхідним багажем знань, умінь, навичок, необхідних для ведення здорового способу життя, і виховавши в нього культуру здоров'я.

Розглянемо кілька груп здоров'язберігаючих технологій, застосовуваних у системі освіти, в яких використовується різний підхід до охорони здоров'я, а відповідно, і різні методи і форми роботи:

Фізкультурно-оздоровчі технології – спрямовані на фізичний розвиток займаються: загартовування, тренування сили, витривалості, швидкості, гнучкості та інших якостей. В основному дані технології реалізуються на уроках фізкультури і в роботі спортивних секцій, яка передбачає вивчення механізмів і факторів оздоровчого впливу фізичних вправ на організм людини, а також технологію розробки та застосування тренувальних програм з метою поліпшення фізичних кондицій і здоров'я людей різних статево-вікових груп, використовуючи

методологічну основу популярних видів кондиційної тренування та їх різновидів.

Екологічні здоров'язберігаючі технології – допомагають виховувати в учнів любов до природи, прагнення піклуватися про неї, залучення учнів до дослідницької діяльності в сфері екології тощо, все це має потужний педагогічним впливом, що формує особистість, зміцнює духовно-моральне здоров'я учнів.

Технології забезпечення безпеки життєдіяльності – реалізують фахівці з охорони праці, захисту в надзвичайних ситуаціях, архітектори, будівельники, представники комунальної служби і т.д. Оскільки збереження здоров'я розглядається при цьому як приватний випадок головного завдання – збереження, вимоги та рекомендації цих фахівців підлягають обов'язковому обліку та інтеграції в загальну систему здоров'язберігаючих технологій. Грамотність учнів з цих питань забезпечується вивченням курсу ОБЖ, педагогів – курсів БЖД, а за забезпечення безпечних умов перебування в школі відповідає директор, в дитячому саду – завідувач садом, у вузі – ректор, директор навчального закладу.

Здоров'язберігаючі освітні технології слід визнати найбільш значущими за ступенем впливу на здоров'я учнів. Головною їхньою відмінною ознакою – не місце, де вони реалізуються, а використання психолого-педагогічних прийомів, методів, технологій, підходів до вирішення виникаючих проблем [4].

Отже, сутність здоров'язберігаючих технологій постає в комплексній оцінці умов виховання і навчання, які дозволяють зберігати наявний стан учнів, формувати більш високий рівень їхнього здоров'я, навичок здорового способу життя, здійснювати моніторинг показників індивідуального розвитку, прогнозувати можливі зміни здоров'я і проводити відповідні психолого-педагогічні, корегувальні, реабілітаційні заходи з метою забезпечення успішності навчальної діяльності та її мінімальної фізіологічної «вартості», поліпшення якості життя суб'єктів освітнього середовища.

Звичайно, вирішення проблеми збереження здоров'я дітей та підлітків потребує щільної уваги всіх зацікавлених у цьому: педагогів, медиків, батьків, представників громадськості. Однак особливе місце та відповідальність з оздоровчої діяльності відводиться освітній системі, яка повинна й має всі можливості для того, щоб зробити освітній процес здоров'язберігаючим, і в цьому випадку мова йде вже не просто про стан здоров'я сучасних школярів, а про майбутнє України.

Перелік використаної літератури:

1. Вікова і педагогічна психологія / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. – 2 – е вид., допов. – К.: Каравела, 2009. – 400 с.
2. Волкова І. В. Поняття «здоров'язберігаючі технології» та їх класифікації [Електронний ресурс] / І. В. Волкова – Режим доступу: <http://edu.post-diploma.kharkov.ua>. – Назва з екрану.
3. Здоров'язбережувальні технології у навчально - виховному процесі: [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://metodportal.net/node/2729>. – Назва з екрану.
4. Здоров'язберігаючі технології: [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.novapedagogika.com/noloms-331-1.html>. – Назва з екрану.
5. Ленартович Н. А., Бондар Г. А. Здоров'язбережувальні технології всистемі роботи класного керівника як один із методів реалізації виховання ціннісного ставлення до себе. Методичний посібник / – Вінниця: 2015. – 63 с.
6. Реалізація здоров'язберігаючих технологій у сучасній школі: [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://pp-borschahivka-school.edukit.kiev.ua/biblioteka/zdorovyazberigayuchi_tehnologii/year/2016/month/3. – Назва з екрану.

ВИКОРИСТАННЯ ВЧИТЕЛЯМИ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ УЧНІВ ОСНОВ МАТЕРІАЛОЗНАВСТВА

*Ніженець Юлія Вікторівна
м. Полтава*

Анотація: У статті здійснено аналіз поняття «здоров'язберігаючі технології». Визначено особливості використання вчителями трудового навчання здоров'язберігаючих технологій під час проведення уроків з основ матеріалознавства.

Ключові слова: здоров'язберігаючі технології, трудове навчання, процес навчання, основи матеріалознавства.